

HIUKKAVAARA PIKNIK 2012
Työpaja 2, Taide kaupunkitilassa

Kuvanveistäjä Minna Kangasmaa

Minna Kangasmaa
Lace Square - pylväitä ja silmukoita
betoni | 450 x 450 x 450 cm | 2009
Kaakkurin tori, Oulu

Julkinen kaupunkitila

Kaupunkitilaa määräävät ihmisen jäljet: rakennukset ja niiden väliin jäävät tilat, aukiot, torit , puistot sekä kadut ja muut kulkuväylät kuin myös erilaiset kadunkalusteet, jotka muodostavat kaupunkitilan ensisijaisen esineellisen ympäristön. Kaupunkitila on kalustettu toiminnoiltaan ja muodoiltaan erilaisilla tuotteilla, joiden tarkoitus on palvella julkisen tilan elämää ja toimintoja. Näitä ovat muun muassa valaisimet, penkit, aidat, roskakorit, opasteet, jakokaapit, tukiasemat, liikennemerkkit, mainosvalot, -näytöt, ja -kyltit.

Kaupunkitila ja sen varustus nähdään usein pelkästään jotain käytännöllistä tarkoitusta palvelevana asiana, mutta kaupunkitilan elämän huomioon ottaen se voisi olla paljon muutakin. Siksi taiteella on sijansa osana julkista kaupunkitilaa, sillä se muuttaa kaupunkikokemusta.

Taide täydentää rakennettua kaupunkiympäristöä visuaalisesti kuin myös ajatuksen tasolla. Julkiseen kaupunkitilaan sijoittuvan taiteen voi nähdä ihmisen ja ympäristön välisenä vuorovaikutussuhteena, jonka ytimessä on kokeminen. Taide toimii kommunikointivälineenä ihmisen sisäisen ja ulkoisen todellisuuden välillä. Kokemukset taideteoksesta kaupunkitilassa peilautuvat kokijan aiempaan tietoon, muistoihin ja fyysisiin tunteuksiin.

Pohdittavaa: Mitkä ovat keskeiset vaikeudet liittää taide kaupunkisuunnitteluun?

4.9

Julkinen taide

Kaupunkitilaan sijoittuva julkinen taide ei ole vain koriste, jolla luodaan viihtyvyyttä vaan sillä on myös muita merkityksiä. Kaupunkitilaan sijoittuva taide saa ihmiset näkemään ympäristön uudella tavalla. Se herättää ymmärtämään erilaisuutta ja arvostamaan moninaisuutta sekä lisää ymmärrystä kaupunkitilan mahdollisuuksista. Mikä puolestaan voi innostaa asukkaita osallistumaan elinympäristönsä rakentamiseen, kohentamiseen ja suunnitteluun.

Julkisen taiteen voimalla voidaan nostaa esille myös erilaisia teemoja kuten esimerkiksi kaupungin tai paikan historia, alkuperäisluonto, yhteisöllisyys, kierrätys tai muita ajankohtaisia ja paikallisia aiheita. Taideteokset voivat myös mahdollistaa osallistumisen ja itse tekemisen tai ne voivat olla muulla tavalla luonteeltaan yhteisöllisiä tai asukaslähtöisiä. Taideteoksen taustavaikuttimena voi olla myös mielekkään ratkaisun löytäminen johonkin kaupunkitilaan liittyvään käytäntöön tai ongelmaan kuten vaikka esimerkiksi lumen kasaamiseen.

Yleensä taideteos toteutetaan kaupunkitilassa tarkoituksella tietyssä tilassa tai paikassa kuin myös tietyssä ajassa ja kulttuurissa. Taideteokset voivat olla paikkasidonnaisia ja kommunikoida tilojen kanssa, joihin ne ovat sijoitettu. Ne saattavat myös reagoida ympäristössä tapahtuviin muutoksiin ja liikkeisiin, kuten esimerkiksi säänvaihteluihin. Teoksen tarjoama kokemus voi myös muuntua vuorokaudenaikojen, valon tai vaikka ohi ajavien autojen mukaan. Taideteoksen ja sen ympäristön välinen raja voi olla epäselvä, jolloin teosta voi olla vaikea rajata erilleen ympäristöstään ja määritellä, missä teos alkaa ja mikä on sen ympäristöä.

Pohdittavaa: Millaista taidetta voidaan yhdistää kaupunkisuunnittelun ajattelumalleihin ja käytäntöihin?

Millaista taidetta kaupunkitilaan

Kaupunkitaiteen teokset voivat olla pysyviä, väliaikaisia tai hetkellisiä tai katoavia.

-Veistokset

puu, tiili, betoni, keramiikka, lasi, muovit, lasi, metallit: pronssi, teräs, alumiini, kupari

-Seinämaalaukset / fresko- ja graffititekniikka

-Mosaiikkiteokset

-Ympäristö- ja maataideteokset

-Katutaide teokset

-Valoteokset

-Ääniteokset

-Vesiteokset

-Liikkuvan kuvan teokset –videotaide

-Tietokonetaideteokset

-Hologrammit ja heijastetut kuvat

Performanssit ja tapahtumat

Taiteen soveltava käyttö kadunkalusteissa ja leikkivälineissä

Aquinum /
castra legionis

Trans

Toteutusväylät

-Prosenttitaide

Julkisten rakennushankkeiden määrärahoista käytetään 1-2 prosenttia taidehankintoihin. Periaatetta on noudatettu Helsingissä 1990-luvun alusta lähtien ja Oulussa merkittävästi 2000 –luvulla. Viime vuosina prosenttiperiaate on saanut jalansijaa Turussa, Vantaalla, Salossa, Eurassa ja Kotkassa.

-Taiteilijoiden työllistämiprojektit

Oulussa toiminut vuosina 1994-1999 EU-hankkeena noin 100 taiteilijaa ja projektia, Helsingissä Uudenmaan taidetoimikunta

-Taiteen residenssiohjelmat

Ouluun tulossa Lasaretin taidehallin yhteyteen, Raumalla Raumars ryt vuodesta 1997

-Hyvinvointia taiteesta ja kulttuurista –hankkeet

Taide hoitolaitoksiin

-Yhteisötaideprojektit ja -hankkeet

-Taidetilat

Esimerkiksi Vanha kasarmialue taiteilijoiden työ- ja toimintatiloiksi